

Nyolcvanhat

kulcs

ünnepe

Kezdődött a színes diáképekkel, amelyekből a reggeli sajtótájékoztató résztvevői megismerték az építkezés történetét Dr. Kékes Szabó András magyarázatával követték végig ezt az utat. A képek színesben mutatták a jövő terveit is. A képeket követő vita már nem ennyire. Az OTP, a tanács képviselőinek szavaiból az derült ki, hogy a KISZ-társasház építéshez a jövőben sem tudnak több segítséget nyújtani, sőt az építkezési költségek várható emelkedése még nehezebb helyzetbe vezethet. A KISZ-akció így is előnyben van, hiszen az 1800 lakásos városi tervet felére kellett csökkenteni, az ifjúsági szervezet társasházainak lakásszáma 585, több mint a tervezett.

A nap következő programja már a reális helyzetnek megfelelően fekete-fehérben mutatta be ugyanazt, amit a sajtótájékoztatón láttunk. A Hevér László által megnyitott dokumentumkiállítás mintegy nyolcvan fotóval, újságvágással, okmányokkal illusztrálja a központi egyetem első emeletének folyosóján a társasház építkezés első ütemének gondjait-bajait és örömeit.

A legtöbb természetesen a kulcsátadás ünnepi pillanatait vették. Az aulában ebből az alkalomból az egyetemi és városi párt és állami szervek küldötteinek jelenlétében dr. Tóth Károly orvosegyetemi rektor mondott ünnepi beszédet.

Arról beszélt, hogy ez az akció nemcsak a két egyetem életében játszik jelentős szerepet, hanem országosan is követendő kezdeményezés. Sikere másra is felhívja a figyelmet. Arra, amit a Rektor így fejezett ki: *e helyen is szükségesnek tartja elmondani, hogy ezek az akciók megérdemlik a fokozott támogatást, de szükséges lenne azt a nagy anyagi megterhelést, amely az egyetem oktatóira, dolgozóira hárul, lehetőség szerint központilag csökkenteni.*

Igy érthetnénk el a nagyon helyes káderpolitika elveit szemünk előtt tartva, hogy a fiatal szakembereket meg tudjuk gyökereztetni, el tudjuk várni tőlük azt, hogy teljes erejüket a munkának szenteljék. Kedvezőbb lakáskörülmények között az oktató, a tudományos munka, a gyógyítás terén is még hasznosabb tevékenységet várhatunk tőlük.

A Rektor átadta az egészségügyi miniszter üzenetét, amelyben az jókívánságait

Csak akik úgy kísérték végig figyelemmel mint a háromezer méteres síkfutás olimpiai döntőjét, csak akik pontosan tudták, hogy az akadályok jóval magasabbak, mint amilyenek a prospektusok mondják őket — azok értették meg igazán az ünneplő társasház-építőket a decemberi fagyra készülő napokban. Csak ők fogták fel, mennyire őszinte a lakók megbízottainak könynyesen megható öröme, hogy úgy játszanak sajátótájékoztatóval, kulcsátadással, dokumentumkiállításal, emléktáblával mint a gyerek, ha birtokba veheti az évek óta áhított csodát. December 9. ilyen nap volt: a két egyetem KISZ-társasház-építő akciójának első — s reméljük nem utolsó — ünnepe.

nyilvánítja és ígéretet tesz arra, hogy a jövőben is mindent megtesz az akció további sikere érdekében. Az intézőbizottság tagjainak nevében ezután dr. Kékes Szabó András mondott megható szavakat, majd dr. Maráz Vilmosmal együtt átadták a kulcsokat a C épület új tulajdonosainak. Az ünnepség végén az építkezés sikeréért legtöbbet dolgozó állami, pártvezetőknek, az

OTP képviselőinek, valamint az építőipari dolgozóknak és az intéző bizottság tagjainak emlékalbumot adtak át.

A két egyetem igazán közös ünnepét az új házaknál emléktábla teleplezése zárta, ahol Besenyi Sándor tartott beszédet.

Egy év élményei:

Csuhraj szerelme

Csuhrajral a felesége ismeretelt meg bennünket. A tanárnő, aki külföldi diákokat avat be az orosz nyelv szépségeibe a Lomonoszov egyetemen, azt mondta, hogy ez a találkozás ugyanolyan izgalmas lesz a férjének, mint nekünk:

— Magyarország közelebb áll szívéhez, mint bármelyik más ország Európában. Ennek oka az, hogy a magyarokhoz egész élete során fűzte valami kapcsolatot. 1911-ben vonult be. Ötször sebesült meg a világháborúban. Egy évig a kecskeméti katonakórházban is feküdt.

A későbbi kapcsolat: az akkor még teljesen ismeretlen Grigorij Csuhrajt a Moszkvában tanuló magyar rendezőnövendékek diplomafilmjeiben láthattuk. Azóta már megtörtént a példátlan csoda: egy fiatal rendező Negyvenegyedik című filmjét kiküldték Cannes-ba, és ő az ismeretlenség homályából előbukkanva megnyerte az első díjat. Amerikában New Yorktól San Franciscoig nagy sikerrel vitették a Hollywoodhoz szokott nézőknek a Ballada a katonáról-t, amely ugyancsak cannes-i első díjas volt. Aztán jött a Tiszta égbolt.

Grigorij Csuhraj arról vall most moszkvai lakásában, hogy a szerelem fontos és nagy érzés, talán a legnagyobb az ember egyéni életében, de társadalmi hatóereje is óriási.

— Három első filmemben a szerelem ezért lett központi téma. A szerelem keresztül látjuk a hősökkel együtt az életet. Még a forradalmi eseményeket is igyekeztem úgy beállítani, hogy a szerelem tüzeben lángoljanak előttünk.

Valóban. A Negyvenegyedikben egy fiatal lány beszélget az ellenséggel. Aztán lelővi. A Ballada a katonáról című filmben Sura és a kiskatonát végtelenül tiszta gyermekszerelem vész be a háború homályos távolába. A Tiszta égbolt-ban a szerelem segít a helytállásban és a győzelemben. Ez

a szerelmi szimfónia a kísérőzenéje Csuhraj filmjeinek.

Szobájának falát Leger, Picasso és Van Gogh képei díszítik, amelyeket özvegyek és rokonok adományoztak tiszteletük jeléül a filmrendezőnek. De amíg ide eljutott, hosszú volt az út. Erről kérdezzük.

— Igen egyszerű és igen bonyolult út volt ez. Romm tanítványként kezdtem. Nem voltam különlegesen művelt, okos vagy tudós ember. De, azt hiszem, nem is ez szükséges a művészhöz. Az élet: béke és háború eseményei bennem szinte filmkockákba sűrítve jelennek meg. Képekben gondolkodtam. Szerettem volna önálló rendezői munkát kapni: Lavrenyov Negyvenegyedik című drámáját akartam filmre vinni. Kijevben elutasították. S akkor e tervvel és maradványaimmal harmincöt évesen utaztam Moszkvába. A filmstúdióban viharos dramaturgiai tanácskozások után született meg a hivatalos döntés. Aztán elutaztunk a sivatagba. Forgatni.

Műsoros est. December 17-én este a főiskola II. évfolyamának magyar-orsz alapszervezete Balázs Béla műsoros estet rendezett.

Irodalombarát fizikusok köre működik a főiskolán a fizika alapszervezet keretében. A kör tagjai családias beszélgetéseken ismerkednek meg egy-egy nagy író munkásságával. Legutóbbi, december 14-i találkozásukon Radnóti Miklós életével és művészetével foglalkoztak.

Zenebarátok. Októberben alakult újjá, s már egyre több érdeklődőt vonz a zenebarátok körre a főiskolán. Minden szombat délután 4-kor találkoznak a Petőfi Kollégium olvasójában, egyik héten klasszikus, másik héten tanczenét élvezve. Decemberi összejöveteleiken a romantikus zene nagyjaival ismerkednek

— Mi a módszere? — teszi fel valaki a kérdést.

— A forgatókönyvet általában nem dolgozom ki részletesen. Szándékosan hagyok hézagokat, melyek a forgatás közben töltődnek ki. Ez a módszer más sok összeállításához vezetett. A sivatagban a Negyvenegyedik forgatása közben levelet írtam a stúdió igazgatójának: a forgatókönyvet művészként nem tartom igaznak, ezért változtattam rajta. Jött a válasz: ragaszkodjon az eredetihez. Viszsaírtam: már késő, mert saját elképzelésem szerint vettem fel az egészet. Az újabb válasz az volt, hogy Rommot repülőre ültették: vizsgálja ki az ügyet. Jött, mindent megnézett és elutazás előtt ennyit mondott: csak így tovább.

— A terveim? Ukrán vagyok: a Dnyeper vidékét ismerem leginkább. Mint kezdő rendezőnek, szűkebb hazámban nem sikerült filmmezni. Most talán ez az álmom is teljesül.

Hajnady Zoltán

Karácsonyi ének

December elejének húsvós estéjébe léptem. Három felszabadultan kergetőző kisiskolás szaladt el melletttem. Aztán hirtelen nagyon csöndes lett az utca. Megálltam. Nem tudtam, hogy mi történt velem, hogy halk zenét hallok-e, kályhaduruzsolást... Karácsony van — gondoltam magamban. Karácsony van — ujjongtak lépéseim. De hiszen még nem lehet karácsony csilingelt vissza a villamos

Igen — mondtam elgondolkodva magamnak. — Megint becsaptak a hangulataid.

S akkor megláttam az üzlet előtt a fenyőfákat. Most rakhatták le őket az autóról, s így kupacban, úgy látszik, még erősebb az illatuk. Ez az illat volt a zene, a kályhaduruzsolás. A karácsony.

Moszkvában jártam néhány éve. S ami legjobban meglepett a Lomonoszov egyetem, az volt, hogy a kollégiumban családok laktak. Nem egyetemi alkalmazottak családjai, hanem összeházasodott hallgatók. S ez csak számunkra volt unikum. Nekik természetes.

Karácsony lesz. S a család ünnepén talán nem ünnepontás egyszer az egyetemista családokra gondolni. Azokra, akiknek — kicsoda apróság — létkérdés karácsonyra hazautazni. Haza, vagy ahogy hivatalosan mondják: az állandó lakhelyre. Ők azonban már nem számítanak egyetemistának, bünt

követek el, s így elvesztik az arcképes igazolványt. Persze, annak ellenére, hogy mégiscsak szüleik keresete alapján kapják a szociális segélyt, elvesztik a szüleik után járó kedvezményt is.

Mégis vállalják. Ők tudják, miért. Vállalják az albérlést, vagy azt is, hogy két kollégiumban külön éljenek. Sokan vállalják a gyerekeket is. Így lesz teljes a család. Pedig ha egy egyetemista szül, nem jár neki fizetett szabadság. A segélynek meg éppen a felét kapja meg. S állásügyekben sem lesz előnye.

Mégis vállalják. S nincsenek olyan sokan, hogy a társadalom ne vállalhatná őket. Hogy ne fogadhatná olyan természetes-séggel, mint más országokban, ahol pedig nem is nagy gond a természetes szaporodás. Amíg a szocialista erkölcs a család védelmére épül, segíteni kellene azokat a fiatalokat, akik elég éretnek érzik magukat a családalapításra. Gondolni kellene rájuk kollégiumok építéskor, s olyan törvényjavaslatok megszavazásakor, amelyek az anyákat általában támogatják, de úgy tűnik, nem vonatkoznak arra a néhány asszonyra.

Gondolni kell rájuk! Ilyenkor, karácsonykor legalább, amikor fenyőfákkal hintjük tele a kályhát és belemosolunk a lobogó gyertyafénybe.

Veress Miklós

Jugoszláv jogászok tudományegyetemünkön

Nyolc külföldi vendége volt az Állam- és Jogtudományi Karnak december elején. 7—9 között a Novi Sad-i Egyetem testvérkarájának oktatói közül hárman vendégeskedtek Szegeden. Dr. Slavko Carić, a közgazdasági jogi tanszék docense, dr. Dragoje Zsarković, a politikai gazdaságtani tanszék docense valamint Milorad Jandrić, a kriminalisztika előadója ismerkedett a szegedi oktatókkal és tanszékekkel.

Ugyancsak a testvérkaral kötött baráti egyezmény keretében látogatott el Szegedre még négy jugoszláv jogász december 14—16. között. Dr. Radko Pasić, a Novi Sad-i jogi kar dékánja, valamint helyettese dr. Milost Stevanov az 1968. évi munkaterv meg tárgyalására és összeállítására dr. Marija Vucković és Kuhajda Vladimír tanárság pedig a tanszékek munkájának tanulmányozására érkezett a szegedi jogi karra.

Kovács András, a nehéz ember!?

Találkozás a József Attila Kollégiumban

Olyan mint a filmjei: egyszerű, őszinte, szókimon-dók, póztalan. A Hídeg napok bemutatását követő számtalanadik vitán is türelemmel válaszol a már egyszerű is feltett kérdésekre: az újak lendületbe hozták, vitatkozik, perlekedik. A kérdésekben most sincs hiány (hiszen probléma felvető, kérdező, önvizsgáló film ez is); mi volt a számdéka a film megalkotásánál, hogyan fogadták külföldön, kérdések a regény és a film összevetésére, a kettőnek műfajbeli, eszközbeli különbségéről, megoldási lehetőségeiről.

— Számtottunk a vitára — válaszol Kovács András — és az ellenzékére is. Minden nézőnek mindenképp előtérbe kell portája előtt kell seprnie, saját nemzeti elfogultságát kell leküzdnie. Mi magyarok csak ritkán tudunk magunkon nevetni, nehezen tudjuk a kudarokat elviselni: vagy túlhatniuk nemzeti büszkeségünket, vagy a sorsra hivatkozva elszírtjuk magunkat. Sokszor csak arra emlékszünk, hogy bennünket kik bántottak de arra nem hogy mi kiknek okozunk fájdal-

makat. Nem egyszerűen egy mindenáron való dezillúzionizmus ez, hanem helyes önismeret is egyben. Az, hogy a filmet mi, magyarok csináltuk, a tanulságokat egyetemesebbé teszi, azok birtoklását kiszélesíti. Arra törekedtünk, hogy a nézők a filmben ne csak valami sajátos magyar jelenséget lássanak, hanem az emberlét szőljünk, aki ebben az esetben fajtánk. A konkrét tényektől való jóértelmű elvonatkoztatást tapasztaltam a hazai nézők jó részében (akik nem csak nemzeti kategóriákban gondolkodnak), de a tragédia helyétől távolodva külföldön még inkább.

Mindnyájunkról, az emberről, a minden emberben meglevő gyöngöségekről van szó — mondták —. Olyanok vallanak itt, csapnak össze, akik lemondanak a személyes felelősség jogáról, ha passzívan is, eszközeivé válnak olyan erőknél, amelyekkel nem értenek egyet, s amelyek nemcsak a kirigálják tévedéseit. Nem „pozitív” hőst akarok teremteni, nem „pozitív” megoldásokat összeállítani — hanem kérdezni.

fejlődnek. Nem egyszerűen „parancsra tettem”-filmet akartam csinálni: ezeket az embereknek morálisnak nem az a bűne, amit tettek, hanem főként az, amit nem tettek, amit elmulasztottak.

— Milyen témáról készíti új filmjét?

— Ismét az emberi felelősség kérdéseivel foglalkozom. A Nehéz Emberek is már ezt vizsgálta: ott a konkrét gazdasági, technikai esetek mögött általánosabb emberi gondolatok fogalmazódtak meg. Új filmem is a felelősségvállalás lehetőségeit vizsgálja: hogyan tud valaki forradalmár lenni az új körülmények között, amikor a haladást szolgáló erők vannak hatalmon. Kormány-párt és ellentpárt egyben. A személyiségben a kettős és különbségéről és egységéről akarok szólni; arról az embertípusról, amely az adott körülmények között megváltoztatatlannak, helyes kompromisszumokat tud kötni, kockáztatni mer, korigálják tévedéseit. Nem „pozitív” hőst akarok teremteni, nem „pozitív” megoldásokat összeállítani — hanem kérdezni.

Nézem, hallgatom őt. A dolgokat körüljárja, nem törekedik „abszolút” igazságok kimondására: így kérdez az őszinte, nem sematikus megoldás érdekében. Nincs egyedül társadalmunk demokratizálódó közegében, bár első filmjének, a Nehéz Emberek-nek a címe, kiállása, személyes magatartása még mindig „nomen est omen”. De nekünk ő — és a hozzá hasonlóak — barátunk és szövetségeseink.

Mari György

Sakk-rovatunkat következő január 8-i számunkban közöljük. Szerkesztőség

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Tanárképző Főiskola lapja. Megjelenik havonta kétszer. Szerkesztőség: Szeged, Magyar Tanárképzőszervezet útja 10. Tel.: 15-198 12-330. Kiadásért felel: Kovács László. A Csomag megvevő Lapkiadó Vállalat igazgatója. Kiadásért felel: Szeged, Tanárképzőszervezet útja 10. Tel.: 13-500 13-116. A lapot az Intézmények Nemzeti Szolgálatának terjesztik. Ára 50 Ft. Előfizetéses név: Szegedi Egyetem.

Szegedi Nyomda Vállalat

Fizessétek elő!

O.vassátok!

A ti lapotok a

SZEGEDI EGYETEM

Előfizetési díj: 1 évre 10 Ft.